

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Duo Tractatus

Moneta, Giampietro

Marburg, 1628

IV. De modo solvendi decimas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63048](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63048)

retentionem usurarum posse etiã peti usuras; ita Firm. verb. decima, v. 33. & verb. usura, vers. 156. Card. clem. 1. §. fi. q. 16. numero 9. de usur. Petr. Malign. in suo moder. tractat. de retentione, num. 363. quod intelligo verum a die saltem, quo petita fuerunt, cum tunc vera mora intercedat.

- 25 **QUARTA CONCLUSIO** Decimæ † non possunt propria auctoritate capi, sed peti saltem ex urbanitate debent extrajudicialiter, quicquid voluerit Spec. tit. de decim. vers. ult. queritur; ita in specie Rebus d. tract. q. d. nu. 20. Vivi. decis. Neap. 4. nu. 34. & not. etiam Alber. in l. extat. colum. 1. ff. quod met. cau. & in l. nullus, C. de jud.

Qualiter vero petantur decimæ, & qua ratione, aliquid tractat Rebus d. q. 9. fere per totum, & nos aliquid infra dicemus, in cap. ult. ubi agemus de modo procedendi in exactiõne decimarum.

- 26 **PRIMA CONCLUSIO.** Fideliter † dari debent decimæ, hoc est, ut nec optimum, nec pejus detur pro decima; ita habetur in c. quicumq. 3, il. 1. 16. q. 1. & sumit est ex Levit. 27. indignum enim est dare Deo quod indignatur homo, c. ult. in fin. 46. dist. idem not. Rebus d. tract. q. 6. nu. 29. & q. 19. num. 1. Hispan. d. tract. reg. decim. q. 14. nu. 17. per text. in c. hoc jus porrectum, 10. q. 1. & c. omnes decima, 16. q. 7. quare illa regula servari poterit, ut de vitulis, vel agnis, † prout sub virga pastoralis transeunt, decimus solvatur, prout habetur in d. c. omnes decima, & adnotarunt Hispan. & Rebus. loc. cit. neque poterit unus cum alio commutari, alias uterq. deberet, ut disponitur in d. c. omnes, & not. Rebus. d. q. 11. nu. 2.

- 28 **SECUNDA CONCLUSIO.** Decimæ prædiales † solvendæ sunt, non deductis expensis, tex. in c. tua nobis, c. pastoralis, c. non est in potestate, & in c. cum homines, ubi Abb. & ceteri, de decim. not. Archid. in c. revertimini, in fi. 16. q. 1. S. Ant. in summa 2. part. tit. 4. c. 3. de decim. Rebus. d. q. 11. nu. 3. & alii, quos referunt, & se-

quinn

quuntur *Tiraq. de retr. lign. §. 15. gloss. l. num. 10. Cap. decis. Neap. 20. n. 2. Vivi. decis. 4. num. 1. Franc. Marc. decis. Delphin 198. nu. 1. 2. par. Idem † quoque erit in 29*
 decimis mixtis, ut de piscatione, & venatione tradit
Vivi d. decis. 4. num. 1. post Capit. d. decis. 20. nu. 5. Imo
 neque † semina deducuntur ex prædialibus decimis, 30
Franc. Marc. d. nu. 1. Host. relatus per Armil. in sum. in
verb. decima, §. 2. Vivi. d. decis. 4. num. 14. & est tex. in c.
tua nobis, ubi Abb. num. 1. & alii, de decim. Ratio au-
 tem, quare expensæ ex his decimis non deducantur,
 cum alias fructus † intelligantur deductis expensis, l. 31
fructus, ff. sol. matr. cum similib. præcipua illa est, quia
 agitur de quota, non de totis fructibus restituendis, ut
voluit Abb. d. c. pastoralis, & post Host. in summa, tradit
Vivi. d. decis. 4. n. 13. alias rationes videbis per Abb. d. c.
pastoralis, & Doct. d. l. fructus.

TERTIA CONCLUSIO. Decimæ personales † 32
 regulariter debentur expensis prius deductis, ut quæ
 factæ sunt in mercibus emendis, quærendis, vehendis;
rex. in c. pastoralis, ubi gloss. Abb. & ceteri, de decim. not.
Rebuf. d. tract. q. 11. n. 4. Vivi. d. decis. 4. num. 21. & 22.
gl. in c. cum homines, vers. decimatis, Tiraq. in d. §. 15.
gloss. l. num. 14. neque solum expensæ utiliter erogatæ,
 ut in mediatoribus, verum etiam † voluntarie, dum- 33
 modo in fraudem factæ non sint, deducuntur, ut post
Innoc. Host. Io. An. & Card. & gloss. d. c. pastoralis, tra-
dunt Rebuf. d. num. 4. Vivi. decis. 4. num. 23. Rationes
 vero, † cur de personalibus deducantur expensæ, non 34
 vero de prædialibus, duæ præcipuæ sunt; altera, quod
 in negotiatione, & similibus, de quibus personalis
 decima solvitur, præcipue operatur manus hominum,
 in prædialibus præcipue manus Dei; quam sequitur
Vinc. & gl. d. c. pastoralis, Tiraq. d. gloss. l. n. 14. Viv. d. de-
cis. 4. num. 28. altera, quia bis eadem res decimaretur,
 quam sequitur gloss. & Host. d. c. pastoralis, Rebuf. d. q. 11.
nu. 6. alias rationes afferunt Rebuf. d. q. 11. num. 5. & 6.
Host. & alii, d. c. pastoralis.

Hanc etiam conclusionem ampliabis, † ut si res im- 35
 mobi-

- mobiles acquisitæ vendantur, ut domus, ager, vineæ, clibanus, de pecunia deducuntur, impenſa reparacionum, ut ſi centum aureis, qui jam decimati ſunt, domum emam, & poſtea ducentis vendam, deducam centum aureos jam decimatos, & expenſas, ſi quas feci in reparacionibus, & de reſiduo tamquam de lucro decimam ſolvam, *ut diſponit tex. d. c. paſtoralis, verſ. ad quod reſpondemus, ubi gloſſ. & ceteri, Rebuſ. d. q. 11. numer. 7.*
- 36 Si tamen † res remaneat penes me, puta clibanus, molendinum & ſimilia, de quorum commodo, & lucro decimas ſolvo, non deducam expenſas factas in eorum conſtructione, aut reſectione, *ut habetur in eodem textu in ſin. ubi gloſſ. & alii, & not. inter ceteros, Rebuſ. d. numer. 7.*
- 37 QUARTA CONCLUSIO. Debentur decimæ antequam ſolvatur cenſus, vel tributum, vel ſi prius illa ſolvantur, decimari & ipſa debent; *tex. eſt, ubi gloſſ. Abb. & ceteri Doct. in c. cum non ſit, de decim. not. Vivi. d. decif. 4. nu. 2. & 6. inter Theologos, S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 2. ad 4. Sot. lib. 9. de juſt. & jur. q. 4. art. 2. ad 4.* Ratio eſt, ut etiam ex *tex.* colligitur, quoniam cum duæ cauſæ concurrunt, † potentior attenditur; præponenda ergo erit decima, quæ Deo reſervatur in ſignum univerſalis domini, tributo, quod ſolvitur privato in ſignum ſpecialis domini; *ita in ſpecie Abb. d. c. cum non ſit, Vivi. d. decif. 4. n. 7.*
- 39 QUINTA CONCLUSIO. Suppoſito, † quod tam per dominum, quam per colonum ſolvenda ſit decima, *ut per c. à nobis, & c. tua nobis, & ibi Doct. de decim. oſtendimus in præcedenti cap. q. 1. concl. 1.* quicquid dicere voluerit *Vinc. Franc. decif. Neap. 107. nu. 3. & ſeqq.* qui tamen potius loquitur in decima papali. Si quaeramus, *an per utrumque æque ſolvenda ſit, & quomodo inter eos dividenda, ſit hæc ſolutio; primo diſtinguendum eſt, quoad dominium.* Aut enim dominus locando prædium contraxit quandam ſocietatem, ita, ut recipiat aliquotam partem, puta tertiam, vel medietatem fructuum, & tunc uterque tenetur pro parte ſua;

& ſic

Et sic procedit text. in d. c. tua nobis, ubi id not. gloss. in
 vers. sic & dominus, & ibi Abb. numer. 14. & alii Doct.
 quod tamen intelligendum est, nisi ager fuerit primo
 decimatus; tunc enim nihil amplius exigere potest ec-
 clesia à domino, ut optime not. ibi gloss. sed residuum
 fructuum dividendum erit inter dominum, & colo-
 num ad ratam, juxta formam conventionis. Aut do-
 minus conducit colonum nummis, vel ei promittit
 certas mensuras pro operis, sive nascentur fructus, sive
 non (quo casu ipse dominus conductor est, & dicitur
 prædium suis sumtibus, seu manibus, quamvis per a-
 lium laborare, juxta tit. in c. ex parte, il. 3. & duob. seqq.
 de decim.) & tunc dominus tenetur prius integram
 decimam solvere ecclesie quia omnes fructus ad eum
 pertinent, Abb. d. num. 14 per tex. in c. non est, & c. cum
 non sit, de decim. Aut dominus locavit prædium pro
 certis mensuris, vel certa pecunia, ita, ut fructus spe-
 ctent ad colonum, & conductorem, & tunc inquit
 Abb. ubi supr. post Innoc. d. c. cum non sit, non tenetur
 dominus ex hac pensione aliquid solvere; onus enim
 decime est onus fructuum, c. pastoralis, eodem tit. Unde
 transferendo omnes fructus in conductorem, viderur
 transtulisse cum onere suo. Imo etiam quodammodo
 decimam eo casu solvit dominus de pensione, cum
 pro minori pensione prædium locaverit ratione o-
 neris annexi, ut ibi Abb. adnotavit, & hoc idem voluit
 etiam gloss. si recte perpendatur, licet Abb. eam contra-
 rium sentire dicat. Aut ¶ certa portio datur domino, 41
 non ratione locationis, sed vel census, & tributi, vel
 advocacionis, seu alterius servitii, & tunc tenetur do-
 minus solvere decimam ecclesie parochiali ratione
 persone sue, Abb. d. num. 14. per c. ex transmissa, de de-
 cim. Aut demum gratis datur alicui à colono aliqua
 portio, & tunc ¶ debet etiam ab eo, qui recipit, solvi 42
 decima personalis tamquam de lucro, quicquid volue-
 rit Innoc. na gloss. & Abb. ubi supra arg. d. c. ex trans-
 missa. qui etiam dicit id communiter teneri. Hec de do-
 mino. De colono quoque quomodo, & cui ecclesie
 solvere

solvere

- Solvere debeat decimam, distinguendum est. Nam aut
 est colonus partarius, & solvere debet pro portione
 sua decimam ecclesie prædiali, *Abb. d. c. tua nobis, num.*
15. & in c. cum sint homines, nu. 5. & 6. per illos tex. au-
colit nummis, seu pro certis mensuris sibi a domico-
dandis, juxta secundum casum superioris distinc-
tionis, & tunc solvet ecclesie parochiali personalem de-
cimam, tanquam de lucro suæ personæ, ut aperte inde-
cat Abb. d. num. 15. & 10. An. d. c. cum sint; aut demum
 colonus conducit totum prædium, sive nummis sive
 pro certis mensuris domino solvendis, & tunc debet
 colonus solvere integram decimam ex omnibus fru-
 ctibus ecclesie prædiali, *Abb. d. num. 15. & ibid. gloss.*
idem Abb. d. c. cum sint, numero 6. post gloss. ibi Innoc. &
Host. d. c. tua nobis, rationibus, de quibus per Abb. d. num.
6. Et hoc intelligendum, seclusa omni consuetudine,
 43 *prout not. Abb. d. num. 6. nam consuetudo † attendi de-*
 bet, cui ecclesie solvat colonus decimam, prædialitè,
 an parochiali, hoc est, illi, in qua audit divina, & reci-
 pit sacramenta, ut aperte disponitur, *in d. c. cum sint,*
 ubi Abb. post alios, *d. nu. 5.* ostendens etiam ex hoc ra-
 tionem difficultatis, quam insinuat ibi text. nec tamen
 gloss. ejusq; sequaces agnoverant.
- 44 Declara etiam conclusionem non procedere, † ubi
 aliud pactum sit inter dominum, & conductorem; il-
 lud enim servandum est, *c. i. de pactis, cum similib.* quod
- 45 tamen † non præjudicabit ecclesie, quin possit conve-
 nire fructuum detentorem, *ut in specie. not. gloss. d. c. tua*
nobis, vers. sic & dominus, in fin. c. pleriq; de pact. inter
- 46 *debitorem, ff. de pactis.* Decima enim † tanquam onus
 reale sequitur possessorem tam prædii, quam fru-
 ctuum, *ut præter supra citatos in q. præced. concl. 1. in fin.*
docet gloss. d. vers. sic & dominus, & in c. in aliquibus,
eodem tit. per c. si quis laicus, 16. q. 1. c. cum non sit, de de-
cim. c. ex literis, de pignoribus, & l. hætenus, ff. de usu-
fruct.
- 47 **SEXTA CONCLUSIO.** Debetur decima †
 nihil soluto ipsis, qui debent solvere decimas, licet et-
 iam

iam aliqua consuetudo esset in contrarium, ita *Abb. in c. i. n. 2. de consuet. quod confirmatur † exc. commissum, c. pervenit, c. ex parte. il. 2. c. ex transmissa, c. non est, c. tua nobis, de decim. & similibus juribus, in quibus disponitur, decimas vel cum integritate, vel sine diminutione esse persolvendas.*

SUMMÆ RERUM.

- 1 Ecclesia quatuorplex sit.
- 2 Cathedralis ecclesia ab Episcopali quodammodo distinguitur.
- 3 Matrix ecclesia qua sit, & cur ita dicatur.
- 4 Baptismalis ecclesia qua sit, & an sit semper curata.
- 5 Parochialis, & pradialis ecclesia qua sit.
- 6 Prescriptio, consuetudo, & compositio in solvendis decimis servanda est.
- 7 Decima fructuum, qui nascuntur in parochia Episcopi vel ecclesie Cathedralis, nisi ibi sit alius Curatus, debentur Episcopo.
- 8 Decima quomodo dividi debeant in quatuor partes.
- 9 Episcopo debentur decima pradiorum, qua in nullius parochia sita sunt. Idem ubi parochia non sint distincta. num. 10. secus si locus sit intra duas parochias, sed ignoretur, cujus sit. num. 11.
- 12 Episcopo debentur decima stante consuetudine. Item qua donata fuerunt ecclesie cathedrali, vel alio modo ei debentur. nu. 13.
- 14 Episcopus in sua quarta decimarum est fundatus de jure communi.
- 15 Ecclesia cathedralis nullum jus habet in ecclesiis, seu capellis civitatis.
- 16 Episcopus potest nomine cujuslibet ecclesie vacantis agere ad decimas.
- 17 Reales decima pradiali ecclesie, personales parochiali debentur.
- 18 Parochialis ecclesia, cui decima personales solvantur, qua sit.

- 19 Sacramenta percipiens in pluribus ecclesiis per annum, ad ratam temporis decimas solvet.
- 20 Divina in monasterio percipiens, & audiens, in non solvet decimas, sed ecclesia parochiali, in qua quæ habet domicilium.
- 21 Domicilia plura habens, solvit decimas, ubi est principuum domicilium. Quid si domus sit in confinio duarum parochiarum. num. 22. Et quid si dubitatur, de qua parochia sit domus. num. 23.
- 24 Domicilium mutans solvet secundo Curato. Quid si non constet de animo mutandi domicilium. numero 25.
- 26 Mixta decima cui ecclesia solvantur.
- 27 Baptismali ecclesia regulariter debentur decimas, latius tamen distinguitur. num. 28. & seqq.
- 29 Ecclesia sita intra fines baptismalis quando percipiat decimas tam reales suorum confinium, quam personales, & num. præced.
- 30 Baptismalis ecclesia consentiens fundationi parochia intra suos limites censetur remisisse ius decimandi, & alia iura parochialia pro illa portione limitum. Non tamen potest propter hunc consensum aliquid saltem temporale accipere. numero 31.
- 32 Retineri non potest decima sacerdotibus ob malos mores; vel etiam quia eius fructus in malos usus convertant. num. 33. Quid vero si sacerdos non deserviat, vel notorius peccator sit. num. 34.
- 35 Denegare possunt laici decimas sacerdotibus, cum sibi ab illis denegantur sacramenta. Id tamen non facient laici propria auctoritate, sed in iudicio accipiendo. nu. 36.
- 37 Parochus non potest propria auctoritate denegare sacramenta iis, qui cum debeant, non solvunt decimas, nisi id notorium sit.
- 38 Denegari non possunt decima clericis ex eo, quia divites sint, neque iis indigeant. Ratio assertur num. seqq.

39 D
40 D

Q

O M
tur

de causa

solum a

ligiosis.

Præ

nem; E

Baptism

plebania

parochi

malis, f

cursum

ut, per g

us, 10. q.

rot. 22

tractat. a

q. 6. num

fert tamen

thedralis;

scopi, v

per gloss.

etiam dif

scopus a

prie dica

venerabi

ex trans

men dici

bat gl. d. c

deputati

39 D

- 39 Decima dantur etiam pro sustentatione pauperum.
 40 Decima jure divino, & naturali non debentur ministris non indigentibus; & quid de aliis.

CAP. VII.

*Quibus ecclesiis, seu personis solvenda
sint Decimæ.*

OMITTAM hic tractare, quando laicis debeantur decimæ ex privilegio vel præscriptione aliave de causa, quoniam de his fufe egimus, in c. 5. q. 3. & 5. solum agemus de locis, & personis ecclesiasticis, ac religiosis.

Præmitto tamen, † communem illam distinctionem; Ecclesia alia est Episcopalis, seu Cathedralis, alia Baptismalis, quam vulgus parochialem, & extra urbem plebaniam vocat, & matrix dici potest; alia proprie parochialis, quæ posita est intra fines ecclesiæ baptismalis, seu parochiæ, & oratorium seu capellam, vel succursum vocare possumus. Hac distinctio colligitur ex not. per gloss. & Doct. in c. cum contingat, de decim. c. pluribus, 10. q. 1. c. cū clerici, & c. venerabili, de verb. sig. rubr. & not. tit. de eccles. adif. & de immun. eccles. Tyndar. tractat. de decim. num. 71. & seqq. Rebus. eodem tractat. q. 6. num. 6. & seqq. Card. cons. 26. & aliis passim. Differt tamen quodammodo ecclesia † Episcopalis à cathedrali; potest enim sumi ecclesia, vel ut est sedes Episcopi, vel ut ecclesia majoris Capituli, ut patet ex not. per gloss. in clem. 1. verb. matricem, de sent. excom. sicut etiam differt mensa Episcopi à mensa Capituli, & Episcopus à Capitulo. Matrix quoque ecclesia, † licet proprie dicatur de ecclesia cathedrali, ut patet ex tex. d. c. venerabili, cum ibi not. per gloss. in verb. matricem, & c. ex transmissa, de præscript. & Rebus. d. q. 6. numer. 6. tamen dicitur etiam de ecclesia baptismali, ut not. & probat gl. d. clem. 1. verb. matricem, & in clem. un. in verb. deputati, de bapt. & ejus eff. Card. d. cons. 26. num. 4. ex